

згідно з критеріями: в писемному мовленні — зміст та організація тексту, лексико-граматична правильність і різноманітність, орфографічна та пунктуаційна правильність; в говорінні — реалізація комунікативного наміру, готовність спілкуватися, використання лексико-граматичного матеріалу, вимова, інтонація.

Вимоги до аудіювання: очікується, що студенти здатні розуміти усне мовлення і реагувати на нього (вилучати основну інформацію і деталі фактологічного характеру).

Вимоги до говоріння: студенти повинні бути здатними висловлювати свої думки у прямому спілкуванні з принаймні двома екзамінаторами в ситуаціях, що імітують спілкування в реальних обставинах (робити запит інформації, реагувати на репліки, формулювати свої думки, виражати своє ставлення до подій). Рекомендовані типи завдань: монологічне мовлення — інструкція, опис, пояснення; діалогічне мовлення — запитання-відповідь, дискусія, бесіда.

Вимоги до читання: студенти повинні бути здатними читати короткі тексти, розуміти зміст та деталі тексту, вилучати специфічну інформацію, розуміти структуру тексту.

Вимоги до володіння мовним матеріалом: головними об'єктами контролю виступають граматичні та лексичні вміння студентів. Рекомендовані типи завдань: множинний вибір, заповнення пропусків/доповнення, перефразування речень, добір.

Вимоги до письма: студенти повинні передавати інформацію та описувати події у письмовій формі. Рекомендовані типи завдань: складання нотаток, написання повідомлень, листів, заповнення анкети.

В. Г. Чужикова, канд. пед. наук,
доцент кафедри педагогіки і психології

СИСТЕМНИЙ КОНТРОЛЬ У ПІДГОТОВЦІ ВИКЛАДАЧІВ ЕКОНОМІКИ США

Традиційна модель контролю, що склалася у західних країнах на початку ХХ ст. зводилася до підготовки, написання та апробації тестів серед учнів та студентів, які набули найбільшої популярності у 50—70-ті роки. Саме у цей період найбільший розвиток мала наука текстологія, головним завданням якої була розробка методики та селекція питань та вправ, що виносилися на екзаменаційні випробування. Упродовж останньої чверті ХХ ст. тести США, Великої Британії, Японії та ряду європейських країн, постійно удосконалювалися та об'єктивізувалися. Внаслідок цього була створена західна модель перевірки знань, умінь та навичок (ЗУН) студентів вузів, а застосування методів математичної статистики переконливо свідчило, що викорис-

тання відповідних тестів дійсно дозволяє чітко визначити оцінку досягнутого рівня підготовки майбутніх фахівців. Невиключенням стала при цьому й економіка.

У наш час більшість розвинутих країн світу використовує тести для виявлення рівня знань студентів та школярів. Разом з тим, західні фахівці з освітніх технологій вважають, що тести не є достатньо ефективними, коли мова йде про оцінку умінь та навичок, володіння якими є завершальною стадією підготовки спеціаліста. «Тестовий недолік» породив створення в США поліструктурної схеми контролю ЗУН студентів — майбутніх викладачів економіки. Відсутність єдиної в США програми викладання економіки в школах вимагає проходження випускниками університетів та коледжів спеціальних курсів, які мають на меті отримання слухачами відповідних знань з двох, найбільш розповсюджених в цій країні програм: «Джуніор ечівмент» (Junior Achievement) та за стандартами «Національної ради з економічної освіти» (National Council on Economic Education), які зараз добре відомі й в Україні. Обидві ці системи передбачають декілька рівнів контролю знань як студентів ВУЗів, так і викладачів шкіл, що прагнуть підняти свій рівень, отримати більш високу кваліфікацію, а відтак і більш високу заробітну плату.

Таким чином, система контролю ЗУН студентів США має таку структуру:

1. Тестовий контроль окремих тем з економіки та методики її викладання (нерідко вживається термін освітні технології; це інтегрований курс педагогіки, елементів психології навчання та методики);

2. Загальнопредметне тестування. Воно являє собою фронтальний контроль набутих знань, умінь та навичок, що були отримані упродовж одного чи двох семестрів;

3. Контроль практичних навичок та набутих знань з методики викладання, який перевіряється у ході підготовки фрагменту уроку чи його моделювання перед відеокамерою з відповідним розбором ефективності застосування пропонованих методів. Перевірка вміння користуватися дидактичним мульті-медіа, яке включає в себе: комплект розроблених провідними фахівцями США уроків, комп'ютерних матеріалів, тестів для учнів та вчителів, відеоматеріалів, стандартів, що діють у школах певного штату;

4. Оцінка якості проведення системи уроків, які проводить випускник вузу (визначається двома методистами з економіки та методики викладання. Ця оцінка несе в собі не тільки усні поради, а й запропоновані наставниками науково-методичний план удосконалення уроків);

5. Оціночний тренінг з написання та вдосконалення уроків, які відсутні у банку даних певної програми. Він включає в себе теоретичну підготовку, щодо написання та роботу з недоліками, останній етап якої проходить у вигляді електронної переписки методиста (професор університету) та студента; як правило, це довготривале спілкування, що закінчується підготовкою майже ідеального уроку. Традицією американських вузів став обмін цими розробками між випускниками курсу.

Пропоновані вище форми контролю можуть бути застосовані й в Україні при підготовці майбутніх викладачів економіки.

В. І. Чужиков, д-р екон. наук, доцент
кафедри міжнародної економіки

ІЄРАРХІЧНА СТРУКТУРА КОНТРОЛЮ ЗНАЙ, ВМІНЬ ТА НАВИЧОК СЛУХАЧІВ ПРИ ПІДГОТОВЦІ ФАХІВЦІВ З ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ІНТЕГРАЦІЇ

Наближення кордонів Європейського Союзу до України, яке матиме місце у 2004 році, а потім ще й у 2007 вимагає максимальної диверсифікації базових знань про ЄС на всіх рівнях, передусім на шкільному, вузівському та постдипломному. Разом з тим, потреба у досвідчених фахівцях з європейської інтеграції залишається поки що незадоволеною, що й пропонує необхідність розробки принципово нового підходу до контролю за рівнем знань, вмінь та навичок, який передбачає імплементацію базово-блокової моделі, що побудована на використанні принципу поступовості. Саме така схема була запропонована нами для підготовки державних службовців різних рівнів, а також студентів старших курсів економічних спеціальностей суть якої полягає у використанні першого українського навчально-методичного посібника¹, тестового посібника, роздаткового матеріалу та численних дидактичних ігор і вправ.

Нерідко у вітчизняній літературі різні фахівці висловлюють думку про те, що тільки тести здатні визначити реальний рівень знань, вмінь та навичок учнів, студентів, слухачів. Ні в якому разі не заперечуючи значення та переваги тестів над іншими формами контролю, висловимо припущення про те, що вони можуть слугувати:

- 1) індикатором зрізу знань;
- 2) моделлю доступності для аудиторії суті матеріалу, що викладається;

---

¹ Європейська інтеграція та Україна / За ред. В. Є. Новицького, Т. М. Пахомової, В. І. Чужикова. Навч.-метод. посібник. — К.: Міністерство економіки та питань європейської інтеграції України, Міністерство закордонних справ ФРН, Тов-во ім. К. Дуйсберга, 2002. — 480 с.